

DO 11.11.21 - CONCERTZAAL

LE CONCERT OLYMPIQUE
O.L.V. JAN CAEYERS
ANNELIEN VAN WAUWE,
KLARINET

Last works of great composers

CCHA.BE

DO 11.11.21 - CONCERTZAAL

LE CONCERT OLYMPIQUE
O.L.V. JAN CAEYERS
ANNELIEN VAN WAUWE,
KLARINET

Last works of great composers

PROGRAMMA

Franz Schubert⁽¹⁷⁹⁷⁻¹⁸²⁸⁾

Symfonie nr. 7 in si klein, D. 759⁽¹⁸²²⁾

Wolfgang Amadeus Mozart⁽¹⁷⁵⁶⁻¹⁷⁹¹⁾

Klarinetconcerto in la groot, KV. 622⁽¹⁷⁹¹⁾

pauze

Ludwig Van Beethoven⁽¹⁷⁷⁰⁻¹⁸²⁷⁾

Symfonie nr. 8 in fa groot, op. 93^(1812/13)

TOELICHTING

Op het programma staan drie werken van de drie grote componisten Mozart, Beethoven en Schubert. Ze hebben met elkaar gemeen dat ze een afrondende betekenis hadden.

Franz Schubert: *Symfonie nr. 7 in si klein, D. 759* (1822)

Het werk heeft naar de actuele stand van musicologisch onderzoek het nummer 7 in de reeks Schubertsymfonieën gekregen. Dit was niet altijd zo. Vroeger werd de symfonie als nr. 8 aangeduid. Zuiver chronologisch is Schuberts zogenaamde '*Onvoltooide*' niet zijn laatste symfonie en nog minder zijn laatste werk. Vier jaren later componeerde hij immers nog zijn *Grote symfonie in C (D. 944)*. Toch kan men zich bij het beluisteren van de '*Onvoltooide*' niet van de indruk ontdoen dat het, meer dan de *C-groot Symfonie*, in een sfeer van berusting en verzoening baadt. Het feit dat Schubert het werk niet voleindigde vergroot bovendien het gevoel dat het op de een of andere manier een afscheidskarakter heeft. (Biografen hebben de neiging om dit te koppelen aan de depressie waarin Schubert verzeilde toen hij in 1822 geconfronteerd werd met de fatale syfilisdiagnose.)

Het blijft koffiedik kijken waarom Schubert de *h-klein Symfonie* niet heeft afgewerkt en de compositiemachine gestokt is na enkele maten van het derde deel. Wanneer men echter uitgaat van het psychodrama dat zich afspeelt in de eerste twee delen – conflict en verzoening –, kan men niet anders dan concluderen dat het 'verhaal' afgerond is na het tweede deel. In die zin zou men dus deze symfonie niet langer meer als 'onvoltooid' kunnen beschouwen. De algemene sfeer van tijdloosheid – onder meer als gevolg van de ondefinieerbare tempi – die deze symfonie overheerst, versterkt dit gevoel.

Wolfgang Amadeus Mozart: *Klarinetconcerto in la groot, KV. 622*

Mozart componeerde dit concerto in oktober 1791, enkele weken dus voor zijn dood. Het is oorspronkelijk geschreven voor zijn vriend en logebroeder, de klarinettist Anton Stadler, aan wie hij eerder ook

het bekende *Klarinetkwintet (KV. 581)* had opgedragen. Mozart is altijd gecharmeerd geweest door de specifieke kleur van de klarinet. Als kleine jongen heeft hij ooit gezegd dat “*de klarinet een zodanige zachte en lieflijke toon heeft dat niemand met een hart eraan zal kunnen weerstaan*”. Het spreekt voor zich dat het de gelijkenissen met de menselijke stem en de brede waaier aan dynamiek en klankkleuren waren die hem bijzonder hebben aangesproken. Toch is het allicht geen toeval dat hij gewacht heeft tot het einde van zijn leven om de bijzonder melancholische klank van de klarinet te gebruiken in een aantal specifieke composities. Het is bovendien belangrijk om te weten dat het Klarinetconcerto oorspronkelijk geschreven is voor een bassetklarinet, een instrument dat Mozart kort voordien had leren kennen. Deze bassetklarinet is een ietwat grotere klarinet dat enkele extra lage tonen kon spelen, waardoor het donkere, dreigende en zwaarmoedige karakter nog vergroot werd. (Mozart zou het daarom ook gebruiken als concertant instrument in zijn opera *La Clemenza di Tito*). Onnodig te zeggen dat er een onderliggende samenhang kan aangevoeld worden tussen deze grondstemming en Mozarts nakend afscheid van het leven. Al mag men evenmin vergeten dat – vooral in het laatste deel – dit concerto ook gaat over menselijke warmte en troost...

Ludwig Van Beethoven: *Symfonie nr. 8 in fa groot, op. 93*

In de strikte betekenis van het woord kan men deze symfonie niet als 'laatste compositie' opvatten. Beethoven componeerde deze symfonie immers in 1812/13, vijftien jaar voor zijn dood. Bovendien weten wij dat er nadien nog een *Negende symfonie* is gevolgd... Maar de specialisten zijn het erover eens dat dit werk een bepaalde cyclus heeft afgesloten, ja zelfs dat zij als laatste 'klassieke symfonie' kan beschouwd worden. In dit werk stootte Beethoven immers duidelijk op de grenzen van de orkesttaal die hij de voorbije jaren had ontwikkeld – het is geen toeval dat het tien jaren heeft geduurd vooraleer hij deze impasse heeft kunnen doorbreken met het schrijven van de *Negende*. In de beide hoekdelen zoekt Beethoven voortdurend de uitersten van de orkestklank op: luide drievoudige forte's wisselen af met extreme pianissimi. In het slotdeel overheerst vooral de vertwijfeling, wat zich uit in een complexe structuur die

flirt met de anarchie. In de twee middendelen grijpt Beethoven dan weer naar het middel van de ironie, een houding die op relativering wijst: de herhaalde zestiende-noten-akkoorden in de blazers in het tweede deel – later door sommige commentatoren ten onrechte in verband gebracht met de metronoom – vormen het decor voor een humoristisch, bijna niet meer ernstig te nemen spel in de strijkers. Het is een knipoog van Beethoven om aan te tonen dat het einde van een tijdperk was aangebroken.

LE CONCERT OLYMPIQUE

Het Belgische orkest Le Concert Olympique werd in 2010 opgericht door Jan Caeyers met een duidelijke missie: Beethoven en zijn tijdgenoten Haydn en Mozart spelen op het hoogste niveau, met de beste mensen en in de beste omstandigheden. De uitgediepte visie op de muziek van Beethoven, die Jan Caeyers formuleerde in zijn Beethovenbiografie (2009), wordt met dit orkest omgezet in een klinkende realiteit en een unieke concertbeleving. Le Concert Olympique brengt uitvoeringen van klassieke grootmeesters (Beethoven, Haydn, Mozart) die hoogstaand en meeslepend zijn van bekende en minder bekende composities in de zuiverste vorm. Zo werden in 2017 en 2018 de *'Missa Solemnis'*, de *'Missa in C'* en het oratorium *'Christus am Ölberge'* van Beethoven uitgevoerd in samenwerking met het gerenommeerde Arnold Schönberg Chor uit Wenen. Een vijftigtal musici uit heel Europa vormt een muzikale familie die zich verbonden weet door de gedeelde passie om de muziek van Beethoven en zijn tijdgenoten met een specifieke artistieke en historische visie uit te voeren in een hedendaagse en frisse speelstijl. Dit heeft geleid tot een 20-tal producties met concerten in prestigieuze concertzalen in heel Europa (Brussel, Amsterdam, Wenen, Berlijn, Bonn, Innsbruck, Ludwigsburg, Baden-Baden). Het speerpunt van de programmatie is Beethoven in de breedte en in de diepte. Le Concert Olympique laat niet alleen zijn composities weerklinken maar investeert ook in wetenschappelijk onderzoek, literatuur, films, lezingen en gastcolleges. Le Concert Olympique is uitgegroeid tot een community met fans van het eerste

uur, een gedreven team, talentvolle muzikanten, trouwe sponsors en mecenasen. Ook het Vlaamse ministerie van Cultuur en de KU Leuven steunen op structurele wijze. Ook na 2020 –het jaar waarin de viering van Beethovens 250ste verjaardag in het water viel - zal het orkest muzikale bakens verzetten en het Europees erfgoed van Beethoven, Haydn en Mozart beschermen, bestuderen en laten weerklinken. Le Concert Olympique staat symbool voor de zoektocht naar vernieuwing en innovatie binnen de context van traditie.

LECONCERTOLYMPIQUE.EU

ANNELIEN VAN WAUWE

De Belgische klarinettiste Annelien Van Wauwe is op weg om een van de boeiendste en origineelste van haar generatie te worden. Met haar expressieve, lyrische en intense uitvoeringen weet ze haar publiek te betoveren.

Zij was eerder BBC Radio 3 New Generation Artist en won talrijke internationale wedstrijden. Haar overwinning tijdens de ARD Internationale Muziekwedstrijd in München in 2012 was een beslissende stap naar internationale erkenning. In 2018 won zij een Borletti-Buitoni Trust Award.

In 2017 debuteerde Annelien in de BBC Proms in Cadogan Hall en in 2018 filmde de BBC-televisie haar uitvoering van het *klarinetconcerto* van Mozart met het BBC Scottish Symphony Orchestra en dirigent Thomas Dausgaard op de BBC Proms in de Royal Albert Hall.

Annelien Van Wauwe maakt exclusief opnames voor het label Pentatone. Haar eerste album voor Pentatone *Belle époque* met het Orchestre National de Lille onder leiding van dirigent Alexandre Bloch, kwam er in 2019. Onder haar vroegere opnames vinden we een cd met muziek van Weinberg en Prokofiev, die in 2015 door Genuin Classics werd uitgebracht, met Lucas Blondeel aan de piano. Het album kreeg lovende kritieken en bezorgde Annelien een Klara Award voor jong talent van het jaar.

Annelien is mede-oprichtster van het Brusselse kamermuziek-ensemble CAROUSEL, dat ontstond in 2018. Het ensemble bestaat uit elf uitzonderlijke internationale muzikanten en wil zowel bestaande als nieuwe kamermuziek brengen op het hoogste niveau. Andere kamermuziekpartners zijn Pavel Kolesnikov, Cédric Tiberghien, Severin von Eckardstein, Victor Julien-Lafferrière, Amihai Grosz, Tabea Zimmermann, het Quatuor Danel, het Schumann Quartet, het Aris Quartet en het Amatis Trio.

Anneliens aanstekelijke passie voor nieuwe muziek inspireerde enkele componisten om voor haar muziek te schrijven. In 2017 droeg Manfred Trojahn zijn *Sonata Vaan* haar op. Annelien beoefent zeer intensief yoga, wat haar klarinetspel sterk beïnvloedt en uiteindelijk leidde tot een compositieopdracht voor Wim Henderickx. Het nieuwe muziekstuk *SUTRA* gaat over ademhaling en meditatie. Het wordt gerealiseerd in opdracht van BBC Radio 3 en de Borletti-Buitoni Trust.

Annelien geeft regelmatig masterclasses en is hoofddocent klarinet in het Koninklijk Conservatorium in Antwerpen, in het Koninklijk Conservatorium in Den Haag en in het Musical Arts Madrid.

JAN CAEYERS

Jan Caeyers is dirigent en musicoloog. Hij leefde, studeerde en werkte vele jaren in Wenen. Van 1993 tot 1997 was hij in die stad ook assistent van Claudio Abbado bij het Gustav Mahler Jugend Orchester. Bij die gelegenheid werkte hij ook nauw samen met Bernard Haitink en Pierre Boulez. Tot 2003 was hij directeur van de Beethoven Academie, een orkest waarmee hij concerten gaf in de belangrijkste concertzalen van Europa: het Musikverein Wenen, het Mozarteum Salzburg, het Concertgebouw Amsterdam, het Cité de la Musique Parijs, het Auditorio Nacional Madrid, enz. Daarnaast was Jan Caeyers als freelance dirigent actief aan de Opera van Stuttgart en bij orkesten in Berlijn, Parijs, Madrid, Barcelona, Granada, Firenze en Praag en bij de Filharmonie in Vlaanderen. Hij dirigeerde ook Europese topkoren zoals het Arnold Schönberg Chor in Wenen en het Nederlands Kamerkoor. Sedert 1995 is Jan Caeyers professor musicologie verbonden aan de Katholieke Universiteit in Leuven. Zijn jarenlange research en expertise rond de componist Beethoven heeft Jan Caeyers geïnspireerd om een spraakmakende biografie te schrijven. Dit resulteerde in het lijvige boek 'Beethoven. Een biografie', in 2009 gepubliceerd bij De Bezige Bij. Deze Beethovenbiografie werd unaniem geloofd, kent hoge verkoopcijfers en is ondertussen aan de negende druk toe. Bij C.H. Beck in München verscheen een Duitse vertaling die meteen een bestseller werd. Intussen wordt er gewerkt aan een Engelse vertaling die in 2020, het jaar waarin wereldwijd Beethovens 250ste verjaardag gevierd wordt, gepubliceerd zal worden. In 2016 is Jan Caeyers aangesteld als curator bij de Stichting Beethoven-Haus die het Beethovenjaar 2020 in Duitsland coördineert. In mei 2017 was Caeyers gastspreker op het Chelsea Music Festival in New York en in 2018 bracht hij in Brussel een muzikale theatermonoloog over het leven van Beethoven. Jan Caeyers is een veelgevraagd spreker voor lezingen, gastcolleges en tv-documentaires over Beethoven.

OM NAAR UIT TE KIJKEN

vr 17 dec 21 - 20 u - concertzaal CCHA

BRUSSELS PHILHARMONIC O.L.V. MICHAEL SANDERLING

NIKOLAY LUGANSKY, PIANO

Brahms & Tsjaikovski

Twee klassewerken met de perfecte mix tussen inspiratie en techniek.

Johannes Brahms

Pianoconcerto nr. 2, opus 83

Pjotr Iljitsj Tsjaikovski

Symfonie nr. 4 in f, opus 36

HET VOLLEDIGE PROGRAMMA OP ccha.be